

Motion till riksdagen 2024/25:1490

av **Magnus Berntsson (KD)**

Ett rättssystem som sätter brottsoffret i fokus

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag för att stärka brottsoffrets ställning genom snabbare skadeståndsutbetalningar, minskade avskrivningar av mängdbrott samt en balanserad straffutmätning där brottsoffrets återhämtningstid beaktas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Sätt brottsoffret i fokus

I dagens svenska rättssystem hamnar brottsoffren alltför ofta i skymundan, och fokus ligger i hög grad på att säkerställa den tilltalades rättigheter. Detta är självklart viktigt i en rättsstat, men brottsoffrens behov och rättigheter måste också tillmätas större betydelse. Kristdemokraterna och regeringen har genom Tidöavtalet redan påbörjat flera åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning, men ytterligare reformer behövs för att skapa ett rättssystem som sätter brottsoffret i centrum.

Straffskärpningar och tydligare regler för att säkerställa att fler brott utreds och leder till lagföring har införts. Detta har ökat fokus på att fler brott ska få rättsliga konsekvenser och därmed bidra till större upprättelse för brottsoffren.

Automatisk utbetalning av skadestånd

I dag måste brottsoffret själv kräva in ett utdömt skadeståndsbelopp av gärningsmannen. Det är ett förfarande som är krävande och tar lång tid, särskilt när gärningsmannen inte samarbetar. Processen är också ofta förenad med stort obehag för offret som återigen tvingas att förklara sig och vädja till den person som åsamkat skada från första början. Dessutom är det en process som inte kan garantera att brottsoffret faktiskt får den ersättning som utdömts.

För att uppnå snabbare skadeståndsutbetalningar bör automatisk utbetalning av skadestånd införas, där staten efter en lagakraftvunnen dom betalar ut beloppet till offret. Sedan får staten i sin tur kräva in pengarna från gärningsmannen i stället för att den bördan läggs på brottsoffret. Detta skulle innebära en väsentlig förbättring för brottsoffren, som ofta tvingas att vänta länge på sin ersättning.

Kristdemokraterna och regeringen har påbörjat ett arbete för att förbättra skadeståndssystemet och införa automatisk utbetalning av skadestånd. En utredning tillsattes i juni 2023 som ska ta ställning till detta, men det saknas fortfarande ett system där staten förskotterar skadeståndet till brottsoffren och sedan driver in beloppet från gärningsmannen.

Hanteringen av mängdbrott

Ett annat stort problem är att många mängdbrott, såsom stöld och skadegörelse, rutinmässigt avskrivs. För de individer som drabbas av dessa brott innebär det en känsla av att rättssystemet inte tar deras situation på allvar. Genom att minska benägenheten att avskriva dessa brott och i stället säkerställa att fler gärningsmän ställs inför rätta, skulle brottsoffrens rätt till rättvisa och compensation stärkas avsevärt. Detta är ett område där regeringen har påbörjat viktiga insatser men där ytterligare åtgärder kan behövas för att fullt ut möta utmaningarna.

En balanserad straffmätning

När det gäller straffmätningen har rättssystemet i stor utsträckning fokuserat på gärningsmannens personliga omständigheter, såsom behov av vård eller rehabilitering. Även om detta är viktigt får det inte ske på bekostnad av brottsoffrets rätt till rättvisa och en rimlig återhämtningstid. I vissa fall friges gärningsmän efter kortare strafftider, innan brottsoffret har haft möjlighet att återhämta sig både psykiskt och fysiskt. En reform där brottsoffrets behov tas i större beaktande vid straffmätningen skulle ge en bättre balans mellan gärningsmannens och brottsoffrets intressen.

Kristdemokraterna och regeringen tillsatte i juli 2023 en utredning som gör en genomgripande översyn av hela brottsbalken i syfte att skärpa straffen, stärka brottsoffren och skydda samhället. Det är angeläget att regeringen skyndsamt återkommer med förslag till riksdagen, så att det blir verklighet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis behöver vi ett rättssystem som i högre grad fokuserar på brottsoffrets rättigheter och behov. Det pågående arbetet inom Tidöavtalet är ett viktigt steg framåt, men för att verkligen säkerställa rättvisa för brottsoffren krävs fler och mer konkreta reformer. En snabbare skadeståndsutbetalning, färre avskrivningar av mängdbrott och en mer rättvis straffmätning som beaktar brottsoffrets återhämtning är avgörande åtgärder som skyndsamt bör genomföras för att stärka rättssystemet och skapa trygghet för dem som drabbats av brott.

Magnus Berntsson (KD)